

ІНФОРМАЦІЙНИЙ ФРОНТ: ДІЯЛЬНІСТЬ ПЕДАГОГІЧНОГО МУЗЕЮ УКРАЇНИ В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ

Виступ на онлайн-конференції німецькомовних шкільних музеїв Німеччини, Австрії та Швейцарії

<https://doi.org/10.37472/v.naes.2022.4119>



МІХНО

Олександр Петрович

доктор педагогічних наук,
старший науковий
співробітник, директор
Педагогічного музею України,
м. Київ, Україна



Анотація. У статті висвітлено діяльність Педагогічного музею України в умовах воєнного стану. Акцентовано, що співробітники музею працюють дистанційно, реалізуючи в інтернет-просторі (соціальні мережі Facebook та Instagram, сайт музею) онлайн-проекти, присвячені історії української освіти, розвитку педагогічної думки, загалом національній спадщині. Розкрито мету та контент онлайн-проектів «Цитата від Музи педагогіки», «Педагогічний календар 2022», «Книжковий фронт», «Педагогічна мапа Києва», «Шкільний підручник», «Фотобанк Педагогічного музею». Наведено статистику охоплення та залучення користувачів соціальних мереж. Підкреслено, в умовах російсько-української війни Педагогічний музей України став своєрідним медіаресурсом: використовуючи свою колекцію, національну педагогічну спадщину, музей інтерпретує історію української освіти відповідно до умов воєнного стану і таким чином впливає на формування громадської думки, підтримує моральний дух українців.

Ключові слова: російсько-українська війна; Педагогічний музей України; воєнний стан; онлайн-проект; інформаційний фронт.

22 березня 2022 р. Олександр Міхно, директор Педагогічного музею України, на запрошення Матіаса Роша (Mathias Rösch), директора Нюрнберзького шкільного музею (Schulmuseum Nürnberg), взяв участь в онлайн-конференції керівників німецькомовних шкільних музеїв Німеччини, Австрії та Швейцарії, виступивши з доповіддю «Педагогічний музей України під час російсько-української війни». Основні тези виступу:

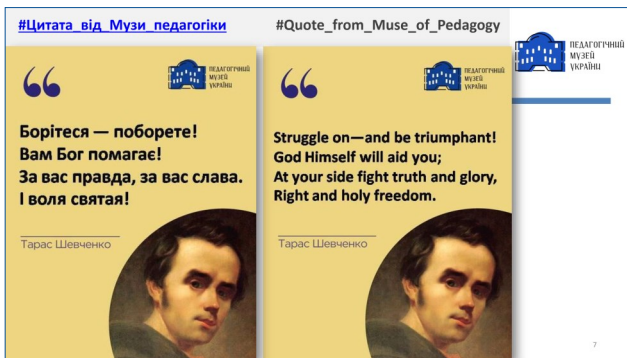
«Дорогі друзі! Вітання з Києва, столиці України, а нині — столиці всього вільного демократичного світу.

Насамперед висловлюю глибоку вдячність за нагоду виступити і розповісти, як ми працюємо в умовах російсько-української війни. Це дуже важливо для нас. Наша робота — це теж внесок у перемогу.

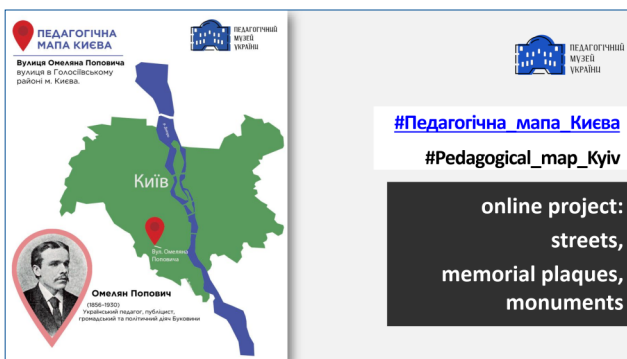
Працівники Педагогічного музею України в умовах воєнного стану працюють дистанційно. Їхня діяльність у теперішній час це — інформаційний фронт. Я розповім про декілька наших онлайн-проектів, які присвячені історії української освіти, розвитку педагогічної думки, загалом нашій безцінній національній спадщині.

Проект «Цитата від музи педагогіки». Муза педагогіки є одним із символів нашого музею і знаходиться в його експозиційній залі. Це — виконана у класичному стилі скульптура жінки з дитиною та книгою. Експозиція Педагогічного музею України немає аналогів у світі. Концептуальна ідея експозиції «Знання — це світло»

полягає в тому, що відвідувач заходить в абсолютно темну залу, і в ході екскурсії вітрини одна за одною починають світитися та наприкінці екскурсії вся зала залита світлом. Таке візуальне розгортання світла є дуже дієвим засобом для запам'ятовування відвідувачами. Проект «Цитата від Музи педагогіки» — це вислови українських педагогів, письменників, які надихають, додають впевненості, сили духу тощо. Зокрема, надзвичайно актуальними сьогодні є слова генія і пророка українського народу Тараса Шевченка (дописи проекту можна знайти за хештегом [#цитата_від_музи_педагогіки](#)). Це дуже успішний проект, про що свідчить статистика соціальної мережі Facebook: охоплення допису становить понад 135 тис. користувачів мережі, понад 8 тис. уподобань, коментарів та поширень.



Онлайн-проект «Педагогічна мапа Києва» — це розповіді про значущі місця (вулиці, пам'ятники, меморіальні дошки тощо), пов'язані з діяльністю видатних педагогів. У рамках проекту вшановується пам'ять українських педагогів у міському просторі Києва. Це теж допомагає! Є така українська приказка: «вдома і стіни допомагають». Я додам: і вулиці, і площі, і парки. Тому що це наша земля. Це наше місто. Це наша столиця. Ми ніколи і нікому її не віддамо! Дописи проекту доступні за хештегом [#Педагогічна_мапа_Києва](#).



Наступний *онлайн-проект* — «*Педагогічний календар 2022*», в якому містяться графічний ма-

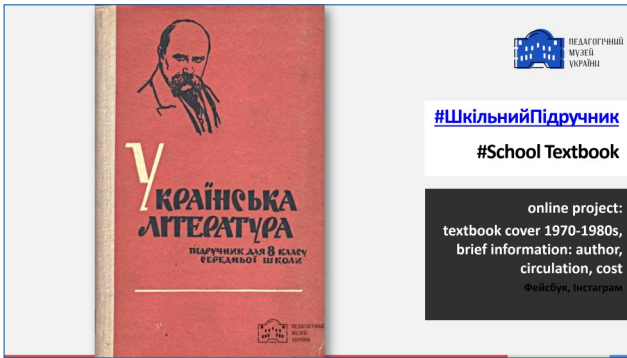
кет з логотипом музею, а також зображення фото педагога-ювіляра та коротка інформація про нього. У тексті, який додається до графічного макета, більш детально подано відомості про внесок педагога у розвиток української освіти. В умовах війни, на початку кожного допису цього проекту зазначено ще й такі слова: «Пращурам не соромно за нас!» Хештег проекту: [#ПедагогічнийКалендар2022](#).



В *онлайн-проекті «Книжковий фронт»* представлено видання з фондів музею й акцентовано, що це наша національна спадщина, яка є історичним надбанням, яку беззастережно бережемо, якою пишаємося і яка нас надихає. Це — наша зброя проти ворога. У дописі подано обкладинку та короткий опис книги і посилання, за яким можна прослухати озвучений текст або завантажити електронний варіант видання, адже всі найцінніші книги з музейної колекції оцифровано ([#Книжковий_Фронт](#)).



З проектом «Книжковий фронт» пов'язаний *проект «Шкільний підручник»*, в якому розміщено підручники другої половини ХХ століття, за якими навчалися учні в середніх школах у минулому. Наші підписники у соціальних мережах активно реагують на них, упізнають їх та емоційно коментують: «О, я навчався / навчалася за таким підручником!». Зокрема, у такий складний час у рамках проекту представлено підручник з української літератури для 8 класу, виданий у Києві у



#ШкільнийПідручник
#School Textbook

online project:
 textbook cover 1970-1980s,
 brief information: author,
 circulation, cost

Фейсбук, Instagram

1972 р. тиражем понад 400 тис. примірників. На обкладинці — портрет Тараса Шевченка (**#ШкільнийПідручник**).

З-поміж унікальних надбавь музею варто звернути увагу на рідкісну колекцію фотографій. **Проект «Фотобанк педагогічного музею»** — це демонстрація фото шкіл, вчителів, учнів минулого. В умовах військово агресії для української школи наступили дуже важкі часи. Страждають діти. Зруйновано або пошкоджено понад 500 українських шкіл. Саме тому мирні фото колишнього життя супроводжуються такими словами: «Переможемо! Відбудуємо наші школи, наші міста і села! Наші діти знову сядуть за парти, будуть забавлятися іграми, знову будуть посміхатися» (**#Фотобанк_Педагогічного_музею**).

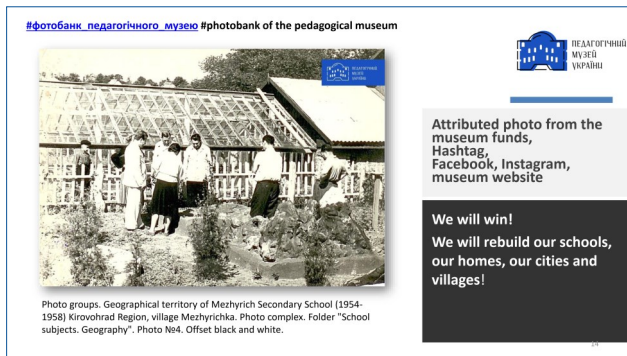


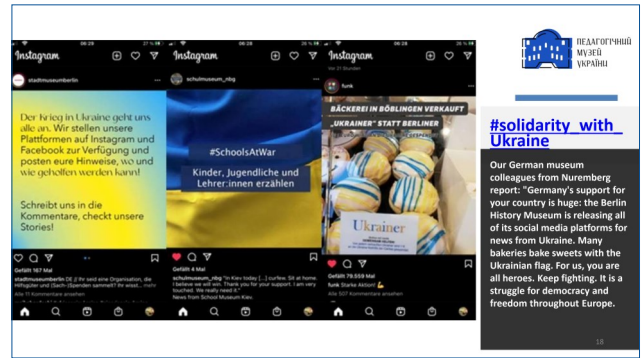
Photo groups. Geographical territory of Mezhyrich Secondary School (1954-1958) Kirovohrad Region, village Mezhyrichka. Photo complex. Folder "School subjects. Geography". Photo Net. Offset black and white.

Attributed photo from the museum funds, Hashtag, Facebook, Instagram, museum website

We will win!
 We will rebuild our schools, our homes, our cities and villages!

За період російсько-української війни, з 24 лютого і до теперішнього часу (22 березня) 2022 р., у соціальних мережах **Facebook** та **Instagram**, а також на нашому **сайті** опубліковано 53 дописи, охоплення — майже 400 тис. осіб, залучення — близько 40 тис. користувачів соцмереж. Наведена статистика не тільки вражає, а й засвідчує, яким потужним є інформаційний фронт. Це — наш внесок у перемогу!

Дорогі колеги, завершити свій виступ я хочу словами подяки кожному з вас. За вашу підтримку моєї країни, мого народу. Дякую шкільному музею Нюрнберга і особисто директору Матіасу



#solidarity with Ukraine

Our German museum colleagues from Nuremberg report: "Germany's support for your country is huge: the Berlin History Museum is releasing all of its social media platforms for news from Ukraine. Many bakeries bake sweets with the Ukrainian flag. For us, you are all heroes. Keep fighting. It is a struggle for democracy and freedom throughout Europe."

Рошу. Дякую іспанським колегам-музейникам, Ризькому шкільному музею (Латвія), португальським колегам, Національному педагогічному музею імені Яна Амоса Коменського (Чехія), Національному музею освіти у Габрово (Болгарія). Всі згадані музеї у перші дні російсько-української війни надіслали листи підтримки на адресу Педагогічного музею України, а далі проводили і проводять акції на підтримку України у своїх країнах.



#solidarity with Ukraine

Spanish Society for the Study of Historical-Educational Heritage and several school, pedagogical and/or Education Museums

Мій давній друг Бранко Шустар, працівник Словенського шкільного музею, надіслав листа зі словами підтримки ще 23 лютого 2022 р., коли стало зрозуміло, що війна неминуха. Також Бранко надіслав фото пам'ятника українському філософу і письменнику Григорію Сковороді у словенській столиці — Люблянці. До речі, у грудні 2022 р. виповнюється 300 років від дня народження Григорія Сковороди і ми реалізуємо спеціальний проект «Сковорода 300».



#solidarity with Ukraine

email with words of support from colleague Branko Sustar of the Museum of the History of Education in Ljubljana and this is a photo of the monument to Hryhoriy Skovoroda in the Slovenian capital. One day before the war

Підсумовуючи, варто наголосити, що в умовах російсько-української війни Педагогічний музей України став неповторним медіаресурсом. Використовуючи свою колекцію, національну педагогічну спадщину, в умовах воєнного стану музей інтерпретує історію української освіти і таким чином впливає на формування патріотичної громадської думки, підтримує високий моральний дух українців і непохитну віру в перемогу України.

Дякую вам за увагу, за підтримку. І насамкінець. Ми, українці, коли нині говоримо про майбутнє, кажемо не «після війни», а «після перемоги». І кожен день ми наближаємо цю перемогу! Дякую. Слава Україні!».

Переможемо! За нами пращури, за нами наша національна спадщина, за нами Україна!

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

- Педагогічний музей України. (2022, 24 березня). *Педагогічний музей України в умовах воєнного стану*. <https://cutt.ly/OD4MbVG>
- Педагогічний музей України. (2021-2022). *Сковорода 300*. http://pmu.in.ua/category/exhibitions/skovoroda_300/
- Педагогічний музей України. (2022, 2 квітня). *Сюжет про роботу Педагогічного музею України в умовах воєнного стану на каналі Televisión Española*. <https://cutt.ly/CD40R0e>
- Педагогічний музей України. (2021). *Фотобанк — 2021*. <http://pmu.in.ua/фотобанк/>
- Педагогічний музей України. (2022). *Фотобанк — 2022*. <http://pmu.in.ua/фотобанк-2022/>
- Ткаченко, Л. (2022, березень). Педагогічний музей України: презентація діяльності на міжнародній конференції. *Освіта і суспільство*, (3), 2. <https://naps.gov.ua/ua/press/releases/2676/>

INFORMATION FRONT: ACTIVITY OF THE PEDAGOGICAL MUSEUM OF UKRAINE UNDER THE MARTIAL LAW

Speech at the online conference of German-language school museums in Germany, Austria, and Switzerland

Oleksandr Mikhno

DSc in Pedagogy, Senior Researcher, Director, Pedagogical Museum of Ukraine, Kyiv, Ukraine

Abstract. *The article covers the activities of the Pedagogical Museum of Ukraine under the martial law. It is emphasized that the museum staff works remotely, implementing online projects on the Internet (social networks Facebook and Instagram, the museum's website) concerning the history of Ukrainian education, development of pedagogical thought, in general, national heritage. The purpose and content of the online projects "Quote from the Muse of Pedagogy", "Pedagogical Calendar 2022", "Book Front", "Pedagogical Map of Kyiv", "School Textbook", "Photobank of the Pedagogical Museum" are revealed. Statistics of reach and engagement of social networks users are given. It is argued that during the Russian-Ukrainian war the Pedagogical Museum of Ukraine became a kind of media resource: using its collection, national pedagogical heritage, the museum interprets the history of Ukrainian education under the martial law and thus influences public opinion, supports the morale of Ukrainians.*

Keywords: *Russian-Ukrainian war; Pedagogical Museum of Ukraine; martial law; online project; information front.*

Дата публікації: 4 квітня 2022 р.